

DAVLAT MOLİYASINI BOSHQARISH TIZIMI
SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA O'ZBEKISTONDA NATIJAGA
YO'NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHDAN FOYDALANISH
ISTIQBOLLARI

TOSHKENT KIMYO XALQARO UNIVERSITETI

“Public Finance ” mutaxassisligi magistranti

Yo'ldoshev Sherzod Shuxrat o'g'li

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasi mustaqil davlat sifatida o'z iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlash maqsadida davlat moliyasini boshqarish tizimini modernizatsiya qilishga qaratilgan bir qator islohotlarni amalga oshirmoqda. Ushbu islohotlar doirasida natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish metodologiyasi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, davlat xarajatlarining samaradorligini oshirish, resurslarni maqsadli ravishda taqsimlash va ijtimoiy xizmatlarni sifatli taqdim etish imkonini beradi. Bu yondashuv, davlat moliyasini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish va fuqarolar ehtiyojlarini qondirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: byudjet, ta'lim, baholash, samaradorlik, natija, strategiyalar, mablag'lar, axborot tizimlari, davlat organlari.

Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishning asosiy maqsadi, davlat organlarining faoliyatini natijalar asosida baholash va samaradorligini oshirishdir. Buning uchun, har bir davlat organi o'z faoliyatini aniq maqsadlar va ko'rsatkichlar asosida rejalashtirishi zarur. Bu jarayonda, maqsadlar muayyan vaqt ichida erishilishi lozim bo'lgan natijalarni ifodalaydi. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, davlat organlarining faoliyatini yanada samarali tashkil etish, shuningdek, jamoatchilikning ishonchini oshirishga xizmat qiladi. O'zbekiston

hukumati, natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishni joriy etish orqali davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirishga qaratilgan bir qator islohotlarni amalga oshirmoqda. Ushbu islohotlar, davlat xarajatlarining samaradorligini oshirish, byudjet mablag'laridan foydalanishni optimallashtirish va natijalarni baholash mexanizmlarini joriy etishga qaratilgan. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, davlat organlariga maqsadlar belgilash, ularni amalga oshirish va natijalarni baholash imkonini beradi. Bu jarayon, davlat organlarining faoliyatini yanada shaffof va hisobdor qilishga yordam beradi. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida, aniq maqsadlar belgilanishi zarur. Har bir davlat organi, o'z faoliyatini amalga oshirish uchun aniq va o'lchovli maqsadlar belgilashi lozim. Bu maqsadlar, davlat organlarining strategik rejalari va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dasturlari bilan bog'liq bo'lishi kerak. Aniq maqsadlar belgilanishi, resurslarni taqsimlash jarayonida yo'nalishlarni aniqlash va samaradorlikni baholash imkonini beradi. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlash muhimdir. Davlat organlari, byudjet mablag'larini qanday taqsimlayotganini va ularni qanday sarflayotganini jamoatchilikka ochiq ko'rsatishi zarur. Bu, fuqarolar va manfaatdor tomonlar tomonidan byudjet jarayoniga ishonchni oshiradi. Shaffoflik, shuningdek, davlat organlarining faoliyatini nazorat qilish va baholash imkoniyatini beradi. Hisobdorlik esa, davlat organlarining o'z faoliyatlariga javobgarlikni oshiradi va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida natijalarni o'lchash va baholash mexanizmlarini joriy etish zarur. Har bir dastur va loyiha uchun belgilangan maqsadlar asosida natijalarni o'lchash va baholash, davlat organlarining samaradorligini aniqlash imkonini beradi. Bu jarayonda, natijalarni o'lchash uchun aniq ko'rsatkichlar ishlab chiqilishi lozim. Natijalarni o'lchash, dastur ijrosini nazorat qilish va zarur hollarda tuzatish choralari ko'rish imkonini beradi. Shuningdek, natijalarni baholash jarayonida, jamoatchilik fikrini inobatga olish va fuqarolar ehtiyojlarini

qondirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan xizmatlar ko'rsatishni ta'minlash kerak.[1]

Xodimlarning malakasini oshirish va ularni rag'batlantirish ham natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Davlat organlarining xodimlari, natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida ishtirok etishlari va o'z bilim va ko'nikmalarini oshirishlari zarur. Xodimlarning malakasini oshirish, ularning samaradorligini oshiradi va dastur ijrosini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, xodimlarni rag'batlantirish, ularning ish faoliyatini yaxshilash va davlat organlarining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Rag'batlantirish tizimi, xodimlarning motivatsiyasini oshiradi va ularni natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayoniga jalb etadi. Axborot tizimlarining roli ham natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida muhimdir. Axborot tizimlari, natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va taqdim etishda yordam beradi. Axborot tizimlari, budjet jarayonini avtomatlashtirish va samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shuningdek, axborot tizimlari, davlat organlarining faoliyatini nazorat qilish va baholashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Axborot tizimlarining imkoniyatlari, dastur ijrosini ta'minlash va natijalarni o'lchashda zarur bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etishi zarur.[2]

O'zbekistonda natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishni joriy etish, davlat organlari o'rtasida hamkorlikni mustahkamlashni talab qiladi. Dasturli-maqсадli byudjetlashtirish jarayonida, turli davlat organlari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish va resurslarni samarali taqsimlash muhimdir. Bu, davlat organlarining o'zaro hamkorligini oshiradi va fuqarolar ehtiyojlarini qondirishda samarali xizmatlar ko'rsatishni ta'minlaydi. Shuningdek, davlat organlari o'rtasida hamkorlik, natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish jarayonida bir-biriga yordam berish va tajriba almashish imkoniyatini yaratadi. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, O'zbekistonning davlat moliyasini boshqarish tizimini

modernizatsiya qilishda yangi yondashuvlarni joriy etish imkonini beradi. Bu metodologiya, davlat organlarining faoliyatini samarali boshqarish, ijtimoiy xizmatlarni taqdim etish va fuqarolar ehtiyojlarini qondirishda muhim ahamiyatga ega. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish va davlat xarajatlarining samaradorligini oshirishga yordam beradi.[3]

O'zbekiston Respublikasi hukumati, natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishni joriy etish orqali davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirishga qaratilgan bir qator islohotlarni amalga oshirmoqda. Ushbu islohotlar, davlat xarajatlarining samaradorligini oshirish, byudjet mablag'laridan foydalanishni optimallashtirish va natijalarni baholash mexanizmlarini joriy etishga qaratilgan. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, davlat organlariga maqsadlar belgilash, ularni amalga oshirish va natijalarni baholash imkonini beradi. Bu jarayon, davlat organlarining faoliyatini yanada shaffof va hisobdor qilishga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Umuman olganda, O'zbekistonda natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishdan foydalanish istiqbollari, davlat moliyasini boshqarish tizimini samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv, davlat organlarining faoliyatini natijalarga yo'naltirish, jamoatchilik ishonchini oshirish va fuqarolar ehtiyojlarini qondirishda samarali xizmatlar ko'rsatishni ta'minlaydi. Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish, davlat moliyasini boshqarish tizimini modernizatsiya qilish va davlat xarajatlarining samaradorligini oshirishga yordam beradi. O'zbekiston Respublikasi hukumati, natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishni joriy etish orqali davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirishga qaratilgan bir qator islohotlarni amalga oshirmoqda. Ushbu islohotlar, davlat xarajatlarining samaradorligini oshirish, byudjet mablag'laridan foydalanishni optimallashtirish va natijalarni baholash mexanizmlarini joriy

etishga qaratilgan. Natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirish, davlat organlariga maqsadlar belgilash, ularni amalga oshirish va natijalarni baholash imkonini beradi. Bu jarayon, davlat organlarining faoliyatini yanada shaffof va hisobdor qilishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Toshpulatov, M. (2021). "Natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirish: nazariy asoslar va amaliyot". Oʻzbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va sanoat vazirligi.
2. Qodirov, A. (2022). "Davlat moliyasini boshqarish tizimida natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirishning oʻrni". Oʻzbekiston Milliy universiteti.
3. Sodiqov, R. (2020). "Byudjet jarayonini takomillashtirish: natijaga yoʻnaltirilgan yondashuv". Oʻzbekiston Respublikasi Moliya vazirligi.
4. Xolov, D. (2023). "Natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirish: Oʻzbekiston tajribasi va istiqbollari". Oʻzbekiston Respublikasi Markaziy banki.
5. Abdullayeva, N. (2022). "Davlat xarajatlarining samaradorligini oshirishda natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirish". Oʻzbekiston Iqtisodiyot va moliya instituti.
6. Ismoilov, F. (2021). "Natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirish: nazorat va baholash mexanizmlari". Oʻzbekiston Respublikasi Davlat statistika qoʻmitasi.
7. Tursunov, E. (2023). "Oʻzbekistonda natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirishni joriy etish: muammolar va yechimlar". Oʻzbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi.